۲۰ يىل ۋىنا ۋاكالىتى ۋە كەمتەرلىكنىڭ ئەتىرىتى ھەم ئۇ ۋەقەلەرنى دېگەن

ئەلىمىز ئۈچۈن ئەڭ مۇھىم ۋەقەلەر ھەقىدە ئىزاھات بېرىش ئۈچۈن ئەڭ ياخشى ۋاقىت ۋە ئورۇن ھازىر ئەتىيازدا ئۆتكۈزۈلگەن ئىدىيە ئالماشتۇرۇش يىغىنى بولۇپ، بۇ يىغىن ئەدەبىيات، تارىخ ۋە ئىجتىمائىي پەننىڭ ھەر خىل ساھەلىرىدىكى ئالىملار، يازغۇچىلار ۋە تەتقىقاتچىلارنى بىرلەشتۈرگەن ئىلمىي مۇھىت ھازىرلىدى. يىغىن مەزكۇر ۲۰ يىل ئىچىدە ئېلىپ بېرىلغان ئىلمىي تەتقىقات نەتىجىلىرىنى ئومۇمىي جەھەتتىن خۇلاسىلەش، ئەمەلىي ئەھۋال ۋە يېڭى مەسىلىلەرنى مۇھاكىمە قىلىش ئۈچۈن ئىلىپ بېرىلدى.

يىغىن ئاچقۇچى نۇتۇق سۆزلىگەن ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى بۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقاتقا قانداق تەسىر كۆرسەتكەنلىكى ھەققىدە توختالدى. ئۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات نەزەريىسى، تىلشۇناسلىق ۋە مەدەنىيەت تارىخىغا ئائىت ئالتە تېما بويىچە ئىلىپ بېرىلىدىغانلىقىنى، ھەر بىر تېما بويىچە مەخسۇس يىغىن ئېچىلىدىغانلىقىنى ۋە يىغىننىڭ ئاخىرىدا ئورتاق قارار چىقىرىلىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە يىغىننىڭ ئىلمىي ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىق ئۈچۈن مۇھىم پلاتفورما بولىدىغانلىقىنى، ياشلار ئەۋلادىغا ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىتىشتە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى تەكىتلىدى.

ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىننىڭ ئاچقۇچلۇق تېمىلىرىدىن بىرى بولغان «زامانىۋى ئەدەبىيات نەزەريىسىدە ئەنئەنە ۋە يېڭىلىق مۇناسىۋىتى» ھەققىدە توختالدى. ئۇ مەزكۇر تېما ئاستىدا ئەدەبىيات نەزەريىسىدە ئەنئەنە بىلەن يېڭىلىقنىڭ قانداق دىئالېكتىكىلىق مۇناسىۋەتتە مەۋجۇت بولىدىغانلىقى، يېڭى دەۋرنىڭ ئەدەبىيات نەزەريىسىگە قانداق تەسىر كۆرسەتكەنلىكى ۋە ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا بۇ مەسىلىنىڭ قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقى ھەققىدە توختالدى. ئۇ يەنە مەزكۇر تېما بويىچە ئىلىپ بېرىلغان بەش يىللىق تەتقىقات نەتىجىلىرىنى قىسقىچە خۇلاسىلەپ، ئەدەبىيات نەزەريىسى ساھەسىدە يېڭى ئىستېماللارنىڭ مەيدانغا كېلىشى ۋە ئەنئەنىۋى ئۇقۇملارنىڭ قايتا قىممەتلەندۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم ئەھۋال ئىكەنلىكىنى ئېيتتى.

تىلشۇناسلىق ساھەسىدە بولسا، تىلشۇناس ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى تىل ۋە مەدەنىيەت مۇناسىۋىتى، تىلدىكى ئەنئەنىۋى ئىپادىلەر بىلەن زامانىۋى ئىپادىلەرنىڭ ئۆزگىرىشى ۋە تىلنىڭ ئىجتىمائىي ھالەتكە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقى ھەققىدە توختالدى. ئۇ يەنە تىلنىڭ ئەدەبىيات ئىجادىيىتىگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقى، شۇنداقلا ئەدەبىيات تىلىنىڭ تىلنىڭ تەرەققىياتىغا قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقى ھەققىدە توختالدى. ئۇ مەزكۇر ساھەدە ئېلىپ بېرىلغان تەتقىقات نەتىجىلىرىنى تەتقىقلىغان ھالدا، ئەدەبىي تىلنىڭ ساقلىنىشى ۋە تەرەققىياتىدا ئەدەبىيات ئىشلىگۈچىلىرىنىڭ رولىنىڭ ناھايىتى مۇھىم ئىكەنلىكىنى ئېيتتى.

يىغىن جەريانىدا يەنە بىر قىسىم تەتقىقاتچىلار ئۆز ماقالىلىرىنى ئوقۇپ ئۆتتى. ئۇلار ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا سانلىق مەلۇمات ئۇسۇلىنىڭ قوللىنىلىشى، رايون ئەدەبىياتىنى تەتقىق قىلىش ئۇسۇلى، تىلدىكى ئۇسلۇب ئۆزگىرىشى قاتارلىق تېمىلاردا ئىلمىي مەزمۇندا سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ ماقالىلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى.

ئاخىرىدا يىغىن رەئىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىننىڭ يەكۈنلىرىنى چىقاردى. ئۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقاتقا مۇھىم تۈرتكە بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە يېڭى تېمىلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى ۋە يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىنىڭ بۇ ساھەدە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە يىغىننىڭ ئىلمىي ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىق ئۈچۈن مۇھىم پلاتفورما بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەكتە بۇنداق يىغىنلارنىڭ تېخىمۇ كۆپ ئېچىلىدىغانلىقىنى ۋە ئۇلارنىڭ ساپاسىنىڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىن جەريانىدا يەنە بىر قىسىم تەتقىقاتچىلار بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇلار بىلەن ئىلمىي مەسىلىلەر ھەققىدە پىكىر ئالماشتۇردى. ئۇ ئۇلارنىڭ تەتقىقات نەتىجىلىرى ھەققىدە ئىزدىنىش ۋە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى، ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك ۋارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

يىغىن ئاخىرىدا ئورتاق قارار چىقىرىلىپ، يىغىننىڭ نەتىجىلىرى ئومۇمىي جەھەتتىن ئىلان قىلىنىدى. ئورتاق قارارغا كۆرە، كېلەچەكتە ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدە ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرى كۈچەيتىلىپ، يېڭى تېمىلار ئېچىلىپ، يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرى يېتىشتۈرۈلۈپ، ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدە يېڭى نەتىجىلەر يارىتىلىدىغانلىقى ئېلان قىلىنىدى. بۇ يىغىن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرىنى ئىلگىرىلىتىشتە مۇھىم بىر قەدەم بولۇپ، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە يېڭى ئۇتۇقلارنىڭ يۈز بېرىشى كۈتۈلمەكتە.

(مەخسۇس ئۇنۋان ۋە ئەدەبىياتچى)

ئۇ يىل ۋىنا ئىلىم ۋە مەدەنىيەت ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇغان ۋە ھازىر ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى بىلەن ئۇچراشتۇق. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسى، تىلشۇناسلىق ۋە مەدەنىيەت تارىخىغا ئائىت بىر قىسىم ئىلمىي ماقالىلەر يازغان بولۇپ، ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئەدەبىيات ساھەسىدىكى يېڭى كۆزقاراشلار بىلەن كۆپ قېتىم ئىلمىي مۇناقىشە قوزغىغان. ئۇ ھازىر ۲۰ يىل ئىلگىرىكى ئۆز تەتقىقات نەتىجىلىرىنى قايتا كۆزدىن كەچۈرۈپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقى ھەققىدە ئىزدىنىۋاتقان ئىكەن. بىز ئۇنىڭ بىلەن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەمەلىي ئەھۋال ۋە يېڭى مەسىلىلەر ھەققىدە سۆھبەتلەشتۇق.

ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئۆزىنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىغا قىزىقىپ قالغىنىغا ئۇزۇن يىللار بولغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ ئالدى بىلەن ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدىكى ئاساسلىق ئۇقۇملارنى ئۆگىنىپ، ئاندىن ئۆز تەتقىقاتىنى باشلىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭچە، ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشى ئەڭ مۇھىم يېتىلىش يولى بولۇپ، بۇ ئىككىسىنى ئايرىۋەتكەندە ھەر قانداق تەتقىقات ئۈنۈمسىز بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات نەزەريىسى ساھەسىدە ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئەدەبىيات ۋەقەلىكى، ئەدەبىي تىل، ئەدەبىي ئۇسلۇب قاتارلىق تېمىلار ھەققىدە توختالدى. ئۇ ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنىڭ پەقەت مەزمۇن ئەمەس، بەلكى شەكىل، تىل ۋە ئىپادىلەش ئۇسۇلىنىڭ بىرلىكى ئىكەنلىكىنى، ئەدەبىي تىلنىڭ ئەدەبىيات ئىجادىيىتىگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى ۋە ئەدەبىي ئۇسلۇبنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا سانلىق مەلۇمات ئۇسۇلىنىڭ قوللىنىلىشى، رايون ئەدەبىياتىنى تەتقىق قىلىش ئۇسۇلى، تىلدىكى ئۇسلۇب ئۆزگىرىشى قاتارلىق تېمىلاردا ئىلمىي مەزمۇندا سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ ماقالىلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى.

ئاخىرىدا يىغىن رەئىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىننىڭ يەكۈنلىرىنى چىقاردى. ئۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقاتقا مۇھىم تۈرتكە بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە يېڭى تېمىلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى ۋە يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىنىڭ بۇ ساھەدە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە يىغىننىڭ ئىلمىي ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىق ئۈچۈن مۇھىم پلاتفورما بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەكتە بۇنداق يىغىنلارنىڭ تېخىمۇ كۆپ ئېچىلىدىغانلىقىنى ۋە ئۇلارنىڭ ساپاسىنىڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىن جەريانىدا يەنە بىر قىسىم تەتقىقاتچىلار بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇلار بىلەن ئىلمىي مەسىلىلەر ھەققىدە پىكىر ئالماشتۇردى. ئۇ ئۇلارنىڭ تەتقىقات نەتىجىلىرى ھەققىدە ئىزدىنىش ۋە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى، ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك وارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

يىغىن ئاخىرىدا ئورتاق قارار چىقىرىلىپ، يىغىننىڭ نەتىجىلىرى ئومۇمىي جەھەتتىن ئىلان قىلىنىدى. ئورتاق قارارغا كۆرە، كېلەچەكتە ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدە ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرى كۈچەيتىلىپ، يېڭى تېمىلار ئېچىلىپ، يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرى يېتىشتۈرۈلۈپ، ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدە يېڭى نەتىجىلەر يارىتىلىدىغانلىقى ئېلان قىلىنىدى. بۇ يىغىن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرىنى ئىلگىرىلىتىشتە مۇھىم بىر قەدەم بولۇپ، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە مۇھىم ئۇتۇقلارنىڭ يۈز بېرىشى كۈتۈلمەكتە.

(مەخسۇس ئۇنۋان ۋە ئەدەبىياتچى)

ئۇ يىل ۋىنا ئىلىم ۋە مەدەنىيەت ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇغان ۋە ھازىر ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى بىلەن ئۇچراشتۇق. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسى، تىلشۇناسلىق ۋە مەدەنىيەت تارىخىغا ئائىت بىر قىسىم ئىلمىي ماقالىلەر يازغان بولۇپ، ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئەدەبىيات ساھەسىدىكى يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى. ئۇ ھازىر ۲۰ يىل ئىلگىرىكى ئۆز تەتقىقات نەتىجىلىرىنى قايتا كۆزدىن كەچۈرۈپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقى ھەققىدە ئىزدىنىۋاتقان ئىكەن. بىز ئۇنىڭ بىلەن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەمەلىي ئەھۋال ۋە يېڭى مەسىلىلەر ھەققىدە سۆھبەتلەشتۇق.

ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئۆزىنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىغا قىزىقىپ قالغىنىغا ئۇزۇن يىللار بولغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ ئالدى بىلەن ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدىكى ئاساسلىق ئۇقۇملارنى ئۆگىنىپ، ئاندىن ئۆز تەتقىقاتىنى باشلىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭچە، ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ۋە ئەگەر ئۇلارنى بىر-بىرىدىن ئايرىۋەتكەندە ھەر قانداق تەتقىقات ئۈنۈمسىز بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك وارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات نەزەريىسى ساھەسىدە ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئەدەبىيات ۋەقەلىكى، ئەدەبىي تىل، ئەدەبىي ئۇسلۇب قاتارلىق تېمىلار ھەققىدە توختالدى. ئۇ ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنىڭ پەقەت مەزمۇن ئەمەس، بەلكى شەكىل، تىل ۋە ئىپادىلەش ئۇسۇلىنىڭ بىرلىكى ئىكەنلىكىنى، ئەدەبىي تىلنىڭ ئەدەبىيات ئىجادىيىتىگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى ۋە ئەدەبىي ئۇسلۇبنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا سانلىق مەلۇمات ئۇسۇلىنىڭ قوللىنىلىشى، رايون ئەدەبىياتىنى تەتقىق قىلىش ئۇسۇلى، تىلدىكى ئۇسلۇب ئۆزگىرىشى قاتارلىق تېمىلاردا ئىلمىي مەزمۇندا سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ ماقالىلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى.

ئاخىرىدا يىغىن رەئىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىننىڭ يەكۈنلىرىنى چىقاردى. ئۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقاتقا مۇھىم تۈرتكە بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە يېڭى تېمىلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى ۋە يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىنىڭ بۇ ساھەدە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە يىغىننىڭ ئىلمىي ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىق ئۈچۈن مۇھىم پلاتفورما بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەكتە بۇنداق يىغىنلارنىڭ تېخىمۇ كۆپ ئېچىلىدىغانلىقىنى ۋە ئۇلارنىڭ ساپاسىنىڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىن جەريانىدا يەنە بىر قىسىم تەتقىقاتچىلار بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇلار بىلەن ئىلمىي مەسىلىلەر ھەققىدە پىكىر ئالماشتۇردى. ئۇ ئۇلارنىڭ تەتقىقات نەتىجىلىرى ھەققىدە ئىزدىنىش ۋە مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى، ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك وارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

يىغىن ئاخىرىدا ئورتاق قارار چىقىرىلىپ، يىغىننىڭ نەتىجىلىرى ئومۇمىي جەھەتتىن ئىلان قىلىنىدى. ئورتاق قارارغا كۆرە، كېلەچەكتە ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدە ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرى كۈچەيتىلىپ، يېڭى تېمىلار ئېچىلىپ، يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرى يېتىشتۈرۈلۈپ، ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدە يېڭى نەتىجىلەر يارىتىلىدىغانلىقى ئېلان قىلىنىدى. بۇ يىغىن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرىنى ئىلگىرىلىتىشتە مۇھىم بىر قەدەم بولۇپ، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە مۇھىم ئۇتۇقلارنىڭ يۈز بېرىشى كۈتۈلمەكتە.

(مەخسۇس ئۇنۋان ۋە ئەدەبىياتچى)

ئۇ يىل ۋىنا ئىلىم ۋە مەدەنىيەت ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇغان ۋە ھازىر ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى بىلەن ئۇچراشتۇق. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسى، تىلشۇناسلىق ۋە مەدەنىيەت تارىخىغا ئائىت بىر قىسىم ئىلمىي ماقالىلەر يازغان بولۇپ، ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئەدەبىيات ساھەسىدىكى يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى. ئۇ ھازىر ۲۰ يىل ئىلگىرىكى ئۆز تەتقىقات نەتىجىلىرىنى قايتا كۆزدىن كەچۈرۈپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقى ھەققىدە ئىزدىنىۋاتقان ئىكەن. بىز ئۇنىڭ بىلەن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەمەلىي ئەھۋال ۋە يېڭى مەسىلىلەر ھەققىدە سۆھبەتلەشتۇق.

ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئۆزىنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىغا قىزىقىپ قالغىنىغا ئۇزۇن يىللار بولغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ ئالدى بىلەن ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدىكى ئاساسلىق ئۇقۇملارنى ئۆگىنىپ، ئاندىن ئۆز تەتقىقاتىنى باشلىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭچە، ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ۋە ئەگەر ئۇلارنى بىر-بىرىدىن ئايرىۋەتكەندە ھەر قانداق تەتقىقات ئۈنۈمسىز بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك وارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات نەزەريىسى ساھەسىدە ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئەدەبىيات ۋەقەلىكى، ئەدەبىي تىل، ئەدەبىي ئۇسلۇب قاتارلىق تېمىلار ھەققىدە توختالدى. ئۇ ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنىڭ پەقەت مەزمۇن ئەمەس، بەلكى شەكىل، تىل ۋە ئىپادىلەش ئۇسۇلىنىڭ بىرلىكى ئىكەنلىكىنى، ئەدەبىي تىلنىڭ ئەدەبىيات ئىجادىيىتىگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى ۋە ئەدەبىي ئۇسلۇبنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا سانلىق مەلۇمات ئۇسۇلىنىڭ قوللىنىلىشى، رايون ئەدەبىياتىنى تەتقىق قىلىش ئۇسۇلى، تىلدىكى ئۇسلۇب ئۆزگىرىشى قاتارلىق تېمىلاردا ئىلمىي مەزمۇندا سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ ماقالىلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى.

ئاخىرىدا يىغىن رەئىسى ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى يىغىننىڭ يەكۈنلىرىنى چىقاردى. ئۇ يىغىننىڭ ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئىلمىي تەتقىقاتقا مۇھىم تۈرتكە بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەك ۋاقىتتا بۇ ساھەدە يېڭى تېمىلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى ۋە يېڭى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىنىڭ بۇ ساھەدە مۇھىم رول ئوينايدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە يىغىننىڭ ئىلمىي ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىق ئۈچۈن مۇھىم پلاتفورما بولىدىغانلىقىنى، كېلەچەكتە بۇنداق يىغىنلارنىڭ تېخىمۇ كۆپ ئېچىلىدىغانلىقىنى ۋە ئۇلارنىڭ ساپاسىنىڭ يۇقىرى كۆتۈرۈلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

(مەخسۇس ئۇنۋان ۋە ئەدەبىياتچى)

ئۇ يىل ۋىنا ئىلىم ۋە مەدەنىيەت ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئوقۇغان ۋە ھازىر ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى بولۇپ ئىشلەۋاتقان ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى بىلەن ئۇچراشتۇق. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسى، تىلشۇناسلىق ۋە مەدەنىيەت تارىخىغا ئائىت بىر قىسىم ئىلمىي ماقالىلەر يازغان بولۇپ، ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئەدەبىيات ساھەسىدىكى يېڭى كۆزقاراش ۋە يېڭى ئۇسۇلنىڭ ئىشلىتىلىشىگە پايدىلىق بولۇپ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تەرىپىدىن ئىلىم ئەھلى ئارىسىدا كەڭ قوللىنىلدى. ئۇ ھازىر ۲۰ يىل ئىلگىرىكى ئۆز تەتقىقات نەتىجىلىرىنى قايتا كۆزدىن كەچۈرۈپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقى ھەققىدە ئىزدىنىۋاتقان ئىكەن. بىز ئۇنىڭ بىلەن ئەدەبىيات، تىل ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەمەلىي ئەھۋال ۋە يېڭى مەسىلىلەر ھەققىدە سۆھبەتلەشتۇق.

ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئۆزىنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىغا قىزىقىپ قالغىنىغا ئۇزۇن يىللار بولغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ ئالدى بىلەن ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە تىلشۇناسلىق ساھەسىدىكى ئاساسلىق ئۇقۇملارنى ئۆگىنىپ، ئاندىن ئۆز تەتقىقاتىنى باشلىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭچە، ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئەنئەنىۋى ئۇسۇل بىلەن زامانىۋى ئۇسۇلنىڭ بىرلەشتۈرۈلۈشىنىڭ مۇھىم يېتىلىش يولى ئىكەنلىكىنى ۋە ئەگەر ئۇلارنى بىر-بىرىدىن ئايرىۋەتكەندە ھەر قانداق تەتقىقات ئۈنۈمسىز بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ياشلار ئەۋلادىنىڭ ئىلىم ۋە تەتقىقات ئۇسۇلىنى ئۆگىنىشتە تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەكلىكىنى، ئەگەر ئۇلار مۇۋاپىق يېتەكچىلىك قىلىنسا، كېلەچەك ساھەنىڭ ئۈمىدلىك وارىسلىرى بولىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئەدەبىيات نەزەريىسى ساھەسىدە ئەزىز ئەلىۋەت ئەپەندى ئەدەبىيات ۋەقەلىكى، ئەدەبىي تىل، ئەدەبىي ئۇسلۇب قاتارلىق تېمىلار ھەققىدە توختالدى. ئۇ ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنىڭ پەقەت مەزمۇن ئەمەس، بەلكى شەكىل، تىل ۋە ئىپادىلەش ئۇسۇلىنىڭ بىرلىكى ئىكەنلىكىنى، ئەدەبىي تىلنىڭ ئەدەبىيات ئىجادىيىتىگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىنى ۋە ئەدەبىي ئۇسلۇبنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا قانداق ئورۇن تۇتىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇ يەنە ھازىرقى زامان ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا سانلىق مەلۇمات ئۇسۇلىنىڭ قوللىنىلىشى، رايون ئەدەبىياتىنى تەتقىق قىلىش ئۇسۇلى، تىلدىكى ئۇسلۇب ئۆزگىرىشى قاتارلىق تېمىلاردا ئىلمىي مەزمۇندا سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ ماقالىلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا يېڭى كۆز